

Kampioenen en Gazellen veelvuldig in het Bedrijvenbeleid

Het Nederlands bedrijfsleven concurreert op basis van innovatie. Drijvende krachten achter vernieuwing zijn dynamische bedrijven die de gevestigde bedrijven uitdagen. Dit soort bedrijven worden jaarlijks door het Financieele Dagblad (FD) in kaart gebracht onder de noemer van Gazellen (snelgroeïende bedrijven) en Nieuwe Kampioenen (innovatieve bedrijven met sterke potentie voor de toekomst). Deze uitdagers blijken intensief van het Bedrijvenbeleid gebruik te maken.

Nieuwe Kampioenen zijn bedrijven die dankzij een eigen innovatie een sterke ontwikkeling doormaken, die het in zich hebben om een bedrijfstak op zijn kop te zetten en een leidende positie te bemachtigen – binnen Nederland, maar ook over de grens. Gazellen zijn ondernemingen die de afgelopen drie jaar jaarlijks ten minste 20 procent groei hebben weten te realiseren. Kampioenen en Gazellen blinken uit in datgene wat het bedrijvenbeleid beoogt te bereiken: ze bedenken en verkopen nieuwe producten, ze genereren oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen en ze creëren toegevoegde waarde en banen. Deze bedrijven maken Nederland duurzamer en welvarender.

Tabel 1: Gebruik programma's Bedrijvenbeleid Nieuwe Kampioenen en FD Gazellen, 2010-2016

	Nieuwe Kampioenen (N=36)	FD Gazellen (top 100)
Fiscale R&D-stimulering	26 (72%)	27 (27%)
Innovatieregelingen gericht op PPS	14 (39%)	4 (4%)
SBIR-programma's	4 (11%)	0 (0%)
Internationale innovatieprogramma's	12 (33%)	1 (1%)
Garantstellingen en kredieten	15 (42%)	14 (14%)
Handel en export	9 (25%)	6 (6%)
Octrooien	17 (47%)	1 (1%)
Totale betrokkenheid¹	29 (81%)	41 (41%)

¹ De cijfers per instrumentcategorie tellen niet noodzakelijk op tot het totaalcijfer omdat bedrijven mogelijk ook van meerdere soorten instrumenten gebruik hebben gemaakt.

Nu blijkt uit analyse (zie kader hieronder) dat maar liefst 81 procent van de Nieuwe Kampioenen van 2015 en 2016 (29 van de 36 bedrijven) gebruik maakt van het instrumentarium van het bedrijvenbeleid (zie tabel 1). Dat zijn vier op de vijf van deze innovatieve bedrijven. Juist deze sterk innovatieve bedrijven hebben baat bij ondersteuning bij verschillende knelpunten in het innovatieproces: de hoge kosten van R&D, de beperkte toegang tot financiering, het vinden van de juiste samenwerkingspartners – nationaal en internationaal, bescherming van intellectueel eigendom en de toegang tot (buitenlandse) afzetmarkten. Vandaar ook dat de meeste Nieuwe Kampioenen van meerdere programma's en regelingen gebruik maken. Ruim zestig procent van de Nieuwe Kampioenen (22 van de 36 bedrijven) maakt gebruik van tenminste drie regelingen waarmee verschillende knelpunten in het innovatieproces worden aangepakt (zie tabel 2).

Van de top 100 Gazellen maakt 41 procent gebruik van instrumenten binnen het bedrijvenbeleid. Het gebruik van beleidsinstrumenten is dus beduidend minder dan bij de Nieuwe Kampioenen het geval is. In vergelijking met de Nieuwe Kampioenen richten deze snelle groeiers zich minder vaak op technologische doorbraken. Onder de Gazellen bevinden zich vooral bedrijven die zich richten op diensten en toepassingen. Gazellen maken niet alleen minder vaak gebruik van overheidsprogramma's die op R&D zijn gericht, maar gaan – in vergelijking met Nieuwe Kampioenen – ook minder vaak op handelsmissie en doen minder vaak een beroep op overheidsgaranties om bankleningen te kunnen krijgen. Het bedrijvenbeleid heeft op deze bedrijven vooral op een indirecte manier invloed via het ondernemersklimaat, bijvoorbeeld met vermindering van regeldruk.

Zowel bij de Nieuwe Kampioenen als bij de Gazellen blijkt fiscale innovatiestimulering de meest gebruikte vorm van stimulering. Maar liefst 72% van de Nieuwe Kampioenen en 27% van de Gazellen maakt gebruik van de WBSO en/of RDA.

Tabel 2: Intensiteit gebruik programma's Bedrijvenbeleid Nieuwe Kampioenen en FD Gazellen, 2010-2016

	Nieuwe Kampioenen (N=36)	FD Gazellen (top 100)
1 programma	5	26
2 programma's	2	9
3 programma's	6	4
4 programma's	2	2
5 programma's of meer	14	0

Gebuurkte methode en bronnen:

- De Nieuwe Kampioenen en Gazellen zijn afkomstig van het FD en van deze bedrijven is door RVO.nl gekeken of en hoe vaak ze deelnamen aan een programma of regeling van het Bedrijvenbeleid.
- *Nieuwe Kampioenen* (FD in samenwerking met BNR Nieuwsradio) zijn bedrijven die dankzij een eigen innovatie een sterke ontwikkeling doormaken, die het in zich hebben om een bedrijfstak op zijn kop te zetten en een leidende positie te bemachtigen – binnen Nederland, maar ook over de grens. Deze bedrijven verrichten aanzienlijke investeringen in R&D, opereren over de grenzen van traditionele sectoren heen en hebben de potentie uit te groeien tot parels van de Nederlandse economie. In 2015 en 2016 zijn door een expert panel in totaal 36 bedrijven tot Nieuwe Kampioen 'gekroond'.
- *Gazellen* zijn ondernemingen die de afgelopen drie jaar (2012 t/m 2014) jaarlijks ten minste 20 procent groei hebben weten te realiseren. Het FD telde in 2015 490 van deze snel groeiende bedrijven, samen verantwoordelijk voor 45.300 banen en een omzet van € 9,6 miljard. Voor deze analyse hebben we ons gebaseerd op de top 100 van snelst groeiende bedrijven in Nederland.
- Van iedere Nieuwe Kampioen en de eerste 100 Gazellen is vervolgens gekeken of en hoe vaak ze deelnamen aan een programma of regeling van het bedrijvenbeleid. Het bedrijvenbeleid is in deze quick scan afgebakend door te kijken naar een selectie van programma's bij RVO.nl in uitvoering in de periode 2010 tot het moment van nominatie van een bedrijf tot Gazelle of Kampioen. De hier gepresenteerde resultaten over de deelname van Nieuwe Kampioenen en Gazellen moeten dan ook gezien worden als ondergrens c.q. een conservatieve schatting. Inspanningen gericht op regeldruk en het verlagen van administratieve lasten zijn bijvoorbeeld buiten beschouwing gebleven. De volgende programma's¹ zijn in de analyse betrokken:
 - fiscale R&D-stimulering via de WBSO (WBSO is de verzamelnaam voor de faciliteit afdrachtvermindering speuren ontwikkelingswerk in de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen en de S&O-af trek in de Wet inkomstenbelasting) en RDA (Research en Development Aftrek – sinds 2016 integraal onderdeel van de WBSO) in het jaar 2015
 - innovatieregelingen gericht op PPS en private vormen van samenwerking – Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI-inzetprojecten), MKB Innovatiestimulering Topsectoren en Kennis- en Innovatievouchers, inclusief gerelateerde en voorlopers van deze programma's als de Innovatieprogramma's en Pieken in de Delta
 - innovatieregelingen gericht op internationale (Europese) samenwerking – KP7, Horizon2020, Eurostars en Eureka
 - innovatiegerichte inkoop – SBIR-programma's
 - garantiestellingen en kredieten – BMKB, Garantie Ondernemingsfinanciering (GO), Groeifaciliteit en Innovatiekrediet
 - octrooiverlening door OCNL
 - handel en export – Economische Handelsmissies, Transitiefaciliteit, 2g@There, Starters in International Business en PPP-fondsen voor ontwikkelingslanden

¹ Voor meer informatie over de genoemde programma's en regelingen zie <http://www.rvo.nl>.